

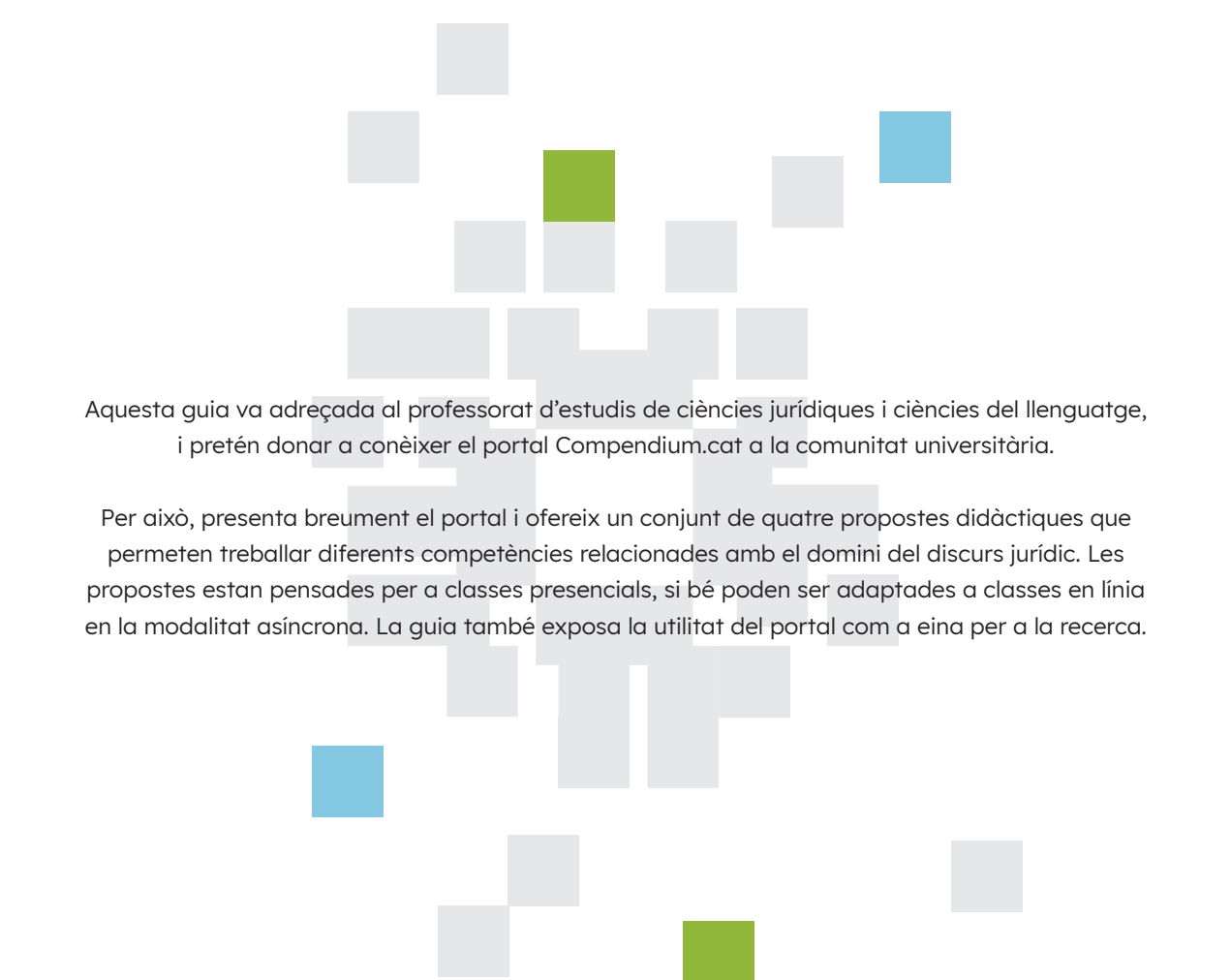
GUIA DIDÀCTICA

compendium.cat
PORTAL DE RECURSOS DE
LLENGUATGE JURÍDIC CATALÀ

Adreçada als estudis de
ciències jurídiques i ciències del llenguatge
2024

Aquesta guia va adreçada al professorat d'estudis de ciències jurídiques i ciències del llenguatge, i pretén donar a conèixer el portal Compendium.cat a la comunitat universitària.

Per això, presenta breument el portal i ofereix un conjunt de quatre propostes didàctiques que permeten treballar diferents competències relacionades amb el domini del discurs jurídic. Les propostes estan pensades per a classes presencials, si bé poden ser adaptades a classes en línia en la modalitat asíncrona. La guia també exposa la utilitat del portal com a eina per a la recerca.

ÍNDEX

1	Presentació del portal Compendium.cat	4
	1.1) Selecció de recursos útils per als estudiants	8
	1.2) Proposta didàctica 1: explorem el portal	10
	1.3) Proposta didàctica 2: introducció a la terminologia jurídica	14
2	El portal com a eina útil per a les ciències jurídiques	18
	2.1) Proposta didàctica 3: introducció al procediment judicial i anàlisi d'una sentència	19
3	El portal com a eina útil per a les ciències del llenguatge	22
	3.1) Proposta didàctica 4: com escollim el recurs lingüístic més adequat?	23
4	El portal com a eina útil per a la recerca en ciències del llenguatge	26

1) Presentació del portal Compendium.cat

Què és

El Compendium.cat és un portal web que ofereix més de 1.000 **recursos per a la redacció jurídica i l'estudi i la pràctica del dret en català**. Els recursos que conté són de cinc tipus:

1. Formularis jurídics

(Apliquen els drets propis de Catalunya, Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, el dret estatal i el dret francès.)

2. Recursos lingüístics

- a. Apunts lingüístics
- b. Diccionaris
- c. Manuals de redacció i estil
- d. Materials didàctics
- e. Manuals de traducció jurídica
- f. Models de documents

3. Manuals universitaris de dret

4. Treballs i articles científics

5. Legislació

Com s'hi accedeix

S'hi accedeix mitjançant l'adreça www.compendium.cat.

Es tracta d'una web gratuïta i oberta al públic.

Per trobar i consultar els recursos, el portal ofereix diverses vies:

- > 1. Un cercador general
- > 2. Un cercador avançat
- > 3. L'apartat 'Recursos'
- > 4. Els apartats 'Recursos relacionats' i 'Descriptors' de cada un dels recursos.

Qui impulsa el portal

El Consell de l'Advocacia Catalana impulsa el Compendium.cat amb el suport d'institucions que operen en l'àmbit jurídic, lingüístic i acadèmic de la llengua catalana. Les institucions són:

Administració pública

Generalitat de Catalunya
 · Departament de Cultura
 · Departament de Justícia
 · Escola d'Administració Pública
 · TERMCAT
 · Consell de Garanties Estatutàries
 · Comissió Jurídica Assessora
 Govern de les Illes Balears (IEB)
 Consell General del Principat d'Andorra
 Consell Superior de Justícia d'Andorra

Universitats

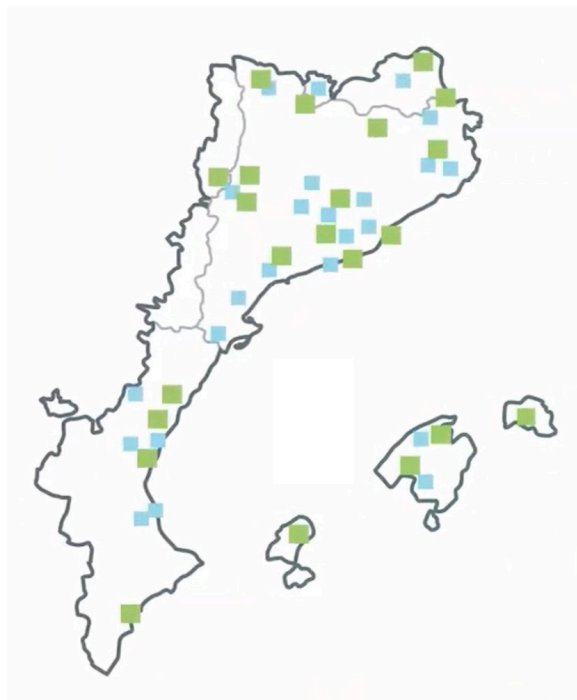
Universitat Autònoma de Barcelona
 Universitat d'Alacant
 Universitat d'Andorra
 Universitat de Barcelona
 Universitat de Girona
 Universitat de les Illes Balears
 Universitat de Lleida
 Universitat de València
 Universitat Internacional de Catalunya (en tràmit)
 Universitat Jaume I
 Universitat Oberta de Catalunya
 Universitat Pompeu Fabra
 Universitat Rovira i Virgili
 Xarxa Vives d'Universitats

Col·legis professionals

Col·legi d'Advocats d'Andorra
 Col·legi d'Advocats de Barcelona (Biblioteca)
 Col·legi d'Advocats de les Illes Balears
 Col·legi d'Advocats de Sueca
 Col·legi d'Advocats dels Pirineus Orientals
 Col·legi Notarial de Catalunya
 Consell de Col·legis de Graduats Socials de Catalunya
 Consell de Col·legis de Procuradors de Catalunya
 Registradors Mercantils, de la Propietat i Béns Mobles de Catalunya

Àmbit empresarial, associatiu i sindical

Alter Mútua
 Consolat de Mar (Cambra de Comerç de Barcelona)
 Obra Cultural Balear
 Societat Catalana d'Advocats de Família
 Societat Catalana d'Estudis Jurídics (IEC)
 Tribunal Arbitral de Barcelona
 UGT de Catalunya

Quines novetats aporta

- **Reuneix** múltiples recursos que fins ara estaven dispersos en diferents webs institucionals. Tots els recursos són publicats per entitats reconegudes com governs, universitats o experts en la matèria.
- **Fomenta** l'elaboració de formularis jurídics en català actualitzats segons la normativa vigent.
- **Interrelaciona** recursos entre si. Per exemple: interrelaciona formularis jurídics amb recursos lingüístics útils per redactar-los, i apunts lingüístics publicats per entitats diferents, però que tracten un mateix tema.
- **Ofereix diferents vies d'accés** als recursos. A banda de poder accedir als recursos mitjançant la classificació tradicional basada en tipus de recurs (diccionaris, manuals de redacció, models de documents, etc.), també s'hi pot accedir segons la necessitat que satisfan (redactar escrits processals, fer remissions a normes, indicar terminis, etc.), l'aspecte lingüístic que aborden (gerundis, adverbis, majúscules, etc.) i la matèria jurídica en què s'emmarquen (civil, laboral, drets humans, arbitratge, etc.).

A qui beneficia

- Els **estudiants** de graus, bàtxelors i màsters de dret, traducció, interpretació, filologia, terminologia i d'altres que aprofundeixin en ciències jurídiques i del llenguatge. El portal els permet trobar informació sobre qüestions ortogràfiques, sintàctiques, estilístiques i convencionals que han de dominar per als seus treballs acadèmics.
- Els **docents**, especialment, de dret, redacció jurídica, llenguatge jurídic, traducció jurídica, traducció econòmica o terminologia, ja que els permet treballar de forma directa competències relacionades amb la cerca documental i el domini del discurs jurídic.
- Els **investigadors** que vulguin fer recerca en terminologia jurídica, llenguatge jurídic, llenguatges especialitzats o lexicografia, ja que els permet segmentar de forma automàtica el panorama documental dels recursos del llenguatge jurídic català a partir de paràmetres com l'any o el format.
- El **personal d'administració** de qualsevol universitat, perquè el portal els permet trobar models de documents juridicoadministratius (convenis, informes, actes de reunió) i resoldre dubtes lingüístics per a la seva redacció.
- Els **professionals de la comunicació** (periodistes, redactors, editors), perquè el portal els permet resoldre dubtes lingüístics de llenguatge jurídic, un tecnolecte allunyat del seu registre habitual, però molt present en els mitjans de comunicació.

D'on prové el portal

El portal Compendium.cat és un **projecte de transferència del coneixement en el camp interdisciplinari de la llengua i el dret**. Té origen en la tesi doctoral [*Llenguatge jurídic català: estat de la qüestió i propostes de futur*](#), defensada per Anna Arnall Duch el 2019 i premiada com a millor tesi doctoral 2019 per la Càtedra de Drets Lingüístics de la Universitat de València i Premi Extraordinari de Doctorat 2019 per la Universitat Pompeu Fabra.

La tesi presenta un conjunt d'estudis que aborden la variació terminològica, la història, el model lingüístic, l'ús i els recursos del llenguatge jurídic català. És en el marc d'aquest últim estudi que Arnall va analitzar el panorama de recursos del llenguatge jurídic català i va elaborar un catàleg bibliogràfic de fins a 232 recursos. **Aquest portal materialitza l'ampliació, l'actualització i la posada a disposició del públic del catàleg bibliogràfic, una de les línies de treball que va deixar obertes la recerca.**

1.1)

Selecció de recursos útils per als estudiants

La selecció de recursos següent està basada en les necessitats que poden tenir els estudiants de ciències jurídiques o ciències del llenguatge:

→ **Necessito saber més sobre el llenguatge jurídic català (com és i la seva història).**

Article [El llenguatge administratiu i jurídic: la necessitat d'un nou pas endavant](#)

Capítol 1 del manual [Català jurídic](#)

Manual [Escriure dret a la Universitat](#)

→ **Vull dominar la terminologia jurídica.**

Apartat 'Diccionaris'

[Locucions i expressions llatines](#)

Apartat 'Recursos per àrees temàtiques'

→ **Necessito conèixer les qüestions ortogràfiques i gramaticals més controvertides del discurs jurídic.**

Apartat 'Apunts lingüístics'

[Llenguatge jurídic. Exemples de documents i exercicis](#)

Capítols 2 i 3 del manual [La traducció entre el castellà i el català](#)

Presentació del portal Compendium.cat

→ **Necessito aprendre a fer una argumentació jurídica.**

Apartat
[‘Fer una argumentació jurídica’](#)

[Una breu introducció a l'argumentació](#)

→ **M'agradaria observar i consultar textos jurídics reals.**

Apartat
[‘Formularis processals i contractuals’](#)

→ **No vull fer plagi en els meus treballs acadèmics. Com ho puc evitar?**

[La citació de fonts jurídiques en l'àmbit autonòmic, estatal i internacional](#)

[Guia d'elaboració del TFG \(Facultat de Dret\) \(UdG\)](#)

→ **On puc trobar legislació oficial en català?**

[Portal Jurídic de Catalunya](#)

[Suplement del BOE en català](#)

[Les Lleis \(Andorra\)](#)

[Tractats internacionals](#)

1.2) Proposta didàctica 1

Explorem el portal

Destinataris

Alumnes de ciències jurídiques o del llenguatge que cursin assignatures introductòries al discurs jurídic, la traducció jurídica o les tècniques documentals en dret.

Objectius

- Familiaritzar-se amb el portal web www.compendium.cat.
- Descobrir recursos útils per millorar la competència lingüística en llenguatge jurídic català.
- Interpretar de manera adequada la informació dels recursos.

Metodologia docent

Aquesta proposta didàctica combina estones de discussió en grup amb explicacions teòriques. La proposta va precedida d'una tasca prèvia per fer a casa i, opcionalment, es pot cloure amb una activitat individual escrita.

Recursos necessaris: la persona docent necessita accés a un ordinador amb connexió a internet i projector.

Durada de l'activitat

60 minuts

Tasca prèvia per fer a casa

Els alumnes han d'explorar el portal www.compendium.cat. Per això, han de consultar els apartats 'El portal' i 'Recursos' i llegir-ne els continguts. Han d'escollir almenys dos recursos que els puguin ser útils per redactar els treballs acadèmics.

Seqüència didàctica

Introducció	Explicació de la dinàmica (10').
Desenvolupament	Primer torn obert de paraula amb participació de tota la classe i ampliació dels coneixements per part de la persona docent (20').
	Segon torn obert de paraula amb participació de tota la classe i ampliació de coneixements per part de la persona docent (20').
Recapitulació	Resum de la sessió (10').

Explicació de la proposta didàctica

Introducció	Explicació de la dinàmica (10').
-------------	----------------------------------

La persona docent recorda la tasca prèvia obligatòria i demana als alumnes que li facin en veu alta un breu retorn de com ha anat. Tot seguit, explica breument com s'organitzarà l'activitat i divideix la pissarra en dues parts: en una, ha de recollir les característiques principals del portal, i a l'altra, els recursos que poden ser útils als alumnes.

Presentació del portal Compendium.cat

Desenvolupament

Primer torn obert de paraula amb participació de tota la classe i ampliació dels coneixements per part de la persona docent (20').

La persona docent projecta el portal Compendium.cat a classe i obre un primer torn obert de paraula per posar en comú les característiques del portal. Per animar la participació, llança les preguntes següents:

1. Quins objectius té el portal?
2. Quin tipus de recursos conté? Qui elabora els recursos?
3. Quina informació aporta per a cada recurs?
4. Quines opcions de navegació ofereix?

Els alumnes han de participar activament i donar resposta a les preguntes plantejades. La persona docent pren nota breument de les respostes a la pissarra i projecta i destaca els apartats del portal que cregui convenient.

Per tal d'assolir l'objectiu sobre com interpretar la informació, es poden explicar i afegir les valoracions següents:

- El portal adopta una visió àmplia del llenguatge jurídic i el concep com un llenguatge que n'abraça d'altres com el judicial, el notarial, el legislatiu o l'administratiu. També escau comentar que el portal no només ofereix informació sobre termes jurídics (amb una càrrega conceptual important), sinó també sobre qualsevol verb, adjectiu o locució que s'utilitzi amb freqüència en textos jurídics i que, per tant, pugui ser útil per construir un discurs jurídic.

- Els autors o les entitats editores dels recursos són majoritàriament de l'Administració pública, universitats o altres organismes professionals, amb la qual cosa els recursos que ofereix el portal són fiables i de qualitat.

- La informació dels autors o les entitats editores també dona pistes sobre l'àmbit al qual es dirigeix el recurs. Per exemple, el *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya* (2023) dona pautes per a la redacció legislativa que es duu a terme en el seu àmbit, mentre que el *Llibre d'estil del Govern de les Illes Balears* (2006) dona criteris per a la redacció jurídica i administrativa que es fa al Govern de les Illes Balears (convenis, normes, resolucions, etc.). Es pot reflexionar sobre fins a quin punt aquests recursos poden esdevenir un marc de referència per a entitats que no tinguin un llibre d'estil propi.

- Les diferències entre dos recursos molt semblants: els formularis jurídics i els models de documents.

- El fet que el portal indexa diccionaris de dret, però no busca directament dins dels diccionaris.

S'aconsella que la persona docent navegui pel portal i ensenyi els filtres laterals de què disposa l'usuari per afinar les cerques. Per exemple, l'apartat 'Manuais de redacció i estil' és un dels que ofereixen més filtres laterals.

Presentació del portal Compendium.cat

També pot projectar una fitxa ampliada d'un recurs jurídic (un formulari jurídic) i un recurs lingüístic (un manual de redacció, per exemple) i comentar-ne la informació. Per exemple, en el cas dels formularis jurídics, escau comentar la importància de la data de revisió. Es tracta de la data d'actualització del formulari jurídic i, per tant, l'usuari pot saber si el formulari s'ha elaborat tenint en compte les últimes reformes legislatives (el portal actualitza periòdicament els formularis jurídics gràcies a un compromís signat amb els autors).

Exemple de [fitxa ampliada](#) d'un formulari:

1 FORMULARIS CONTRACTUALS I NOTARIALS > FAMÍLIA

2 Acta de constitució de parella estable (capítol IV del títol III del llibre segon del CCCat)

3 Col·legi Notarial de Catalunya - (Data de revisió: 01/02/2024) - Dret propi de Catalunya

4

5

6 ▶ Consulteu-lo en línia

7 Recursos relacionats:

- Terminologia notarial (TERMCAT)
- Terminologia bàsica de dret de família: errors comuns i recomanacions

8 Descriptors:

- Ordenament jurídic: Catalunya
- Tipus de recurs: Formularis jurídics > Formularis contractuals i notarials > Formularis de família

9 Legislació vinculada al formulari:

Codi civil de Catalunya i Reglamentari complementari

Codi civil de Catalunya /col·lecció "Codi de Legislació del Portal Jurídic de Catalunya"

Informació que ofereix el portal per als formularis jurídics:

1. Tipus de recurs.
2. Títol del recurs (en el cas dels formularis, entre parèntesis, informació sobre el marc legal).
3. Informació de l'autor o l'entitat que publica.
4. Data de revisió (només present en els formularis jurídics).
5. Informació sobre l'ordenament jurídic (només present en els formularis jurídics i només es visualitza si el formulari aplica dret propi d'un territori).
6. Accés al recurs (directe al seu web o es descarrega un document).
7. Recursos relacionats: interrelaciona entre si els recursos que conté el portal Compendium.cat.
8. Descriptors: cada recurs té assignats uns descriptors determinats que serveixen per descriure el recurs en qüestió des de diversos punts de vista. En el cas dels formularis jurídics els descriptors actius són el tipus de recurs, l'ordenament jurídic i, en els formularis processals, el moment processal.
9. Legislació vinculada al formulari (només en cas que apliqui dret propi d'un territori).

Presentació del portal Compendium.cat

Desenvolupament

Segon torn obert de paraula amb participació de tota la classe i ampliació de coneixements per part de la persona docent (20').

La persona docent obre un segon torn obert de paraula en què els alumnes han de compartir amb la resta de la classe el recurs que han escollit com a útil per fer els treballs acadèmics. En cas que els alumnes indiquin recursos útils, la persona docent els apunta a la pissarra i, si ho considera oportú, pot obrir un dels recursos i aprofundir-hi. Per completar la selecció de recursos feta pels alumnes, la persona docent pot fer servir l'apartat 1.1 d'aquesta guia com a ajuda.

També és aconsellable fer notar als alumnes la importància de la data de publicació d'un recurs lingüístic, tenint en compte que l'Institut d'Estudis Catalans va publicar la nova gramàtica i la nova ortografia els anys 2016 i 2017. Aquest punt permet abordar fins a quin punt les novetats gramaticals i ortogràfiques han afectat el llenguatge jurídic.

La persona docent pot cloure aquesta segona part amb una comparació del portal Compendium.cat amb la resta de bases de dades que hi ha al mercat. Per exemple, bases de dades com vLex, LaLey o Aranzadi són grans empreses privades que ofereixen recursos majoritàriament en castellà; en canvi, el portal Compendium.cat és un projecte de col·laboració institucional amb un finançament majoritàriament públic que ofereix recursos en català de qualitat.

Recapitulació

Resum de la sessió (10').

La persona docent demana a un alumne que faci un breu resum del que s'ha treballat a classe a partir de les anotacions fetes a la pissarra. Per acabar, opcionalment pot encomanar als alumnes que facin un treball escrit (fora de l'aula) que permeti reforçar els continguts impartits i treballar l'expressió escrita.

1.3) Proposta didàctica 2

Introducció a la terminologia jurídica

Destinataris

Alumnes de ciències jurídiques o del llenguatge que cursin assignatures introductòries al discurs jurídic, la terminologia jurídica o la traducció jurídica.

Objectius

- Aprendre les característiques bàsiques de la terminologia jurídica.
- Aprendre els latinismes habituals del discurs jurídic i els seus criteris d'ús.
- Dominar les qüestions ortogràfiques controvertides que afecten la terminologia jurídica (*úsdefruit* o *úsdefruit?* *al·legal* o *alegal?* *si s'escau* o *si escau?*).
- Fer servir amb precisió la terminologia jurídica pròpia de les diferents branques del dret en català.

Durada de l'activitat

60 minuts

Metodologia docent

Aquesta activitat combina explicacions teòriques amb activitats d'autoavaluació basades en el joc (qüestionari de Kahoot) i tasques d'exploració i documentació del portal Compendium.cat.

Recursos necessaris: la persona docent necessita accés a un ordinador amb connexió a internet i un projector. Els alumnes necessiten accés a un ordinador (opció preferent) o bé un dispositiu mòbil.

Què és el Kahoot?

És una aplicació que permet crear qüestionaris de manera gratuïta i intuïtiva. S'hi pot accedir des de l'ordinador o des del mòbil. La interfície és en anglès, però el disseny de les preguntes es pot fer en català. Ofereix dues opcions per contestar el qüestionari: de manera síncrona, en què la persona docent activa el qüestionari i rep dades immediates sobre els resultats, o de manera asíncrona, en què cada alumne pot fer el qüestionari en qualsevol moment i tantes vegades com vulgui.

Seqüència didàctica

Explicació teòrica	Introducció a la terminologia jurídica i les seves característiques (20').
Activitat individual d'autoavaluació	Primera realització del qüestionari Kahoot (10').
Activitat d'exploració	Exploració del portal web www.compendium.cat (20').
Activitat individual d'autoavaluació	Segona realització del mateix qüestionari Kahoot (5').
Recapitulació	Resum dels conceptes apresos i els recursos més útils (5').

Explicació de la proposta didàctica

Explicació teòrica

Introducció a la terminologia jurídica i les seves característiques (20').

La persona docent fa una introducció sobre la terminologia jurídica i n'explica les característiques. Es poden abordar aspectes com ara:

- La relació de la terminologia amb el principi de seguretat jurídica dels documents oficials.
- La importància de la precisió en el discurs jurídic: la univocitat terminològica dins un mateix text i dins una mateixa branca del dret.
- Les característiques dels termes jurídics (tipus de termes, llatinismes, dependència i interferències respecte de la llengua castellana, etc.).

Es recomana acompanyar l'explicació teòrica amb exemples de termes jurídics: termes presents en el llenguatge general, però amb nous significats en dret (*estimar, ofici, sancionar*), llatinismes bàsics (*ab intestato, iura novit curia*), termes que generen confusió (diferència entre *si escau* i *si s'escau*, el terme *aute* en l'ordenament jurídic andorrà i en l'espanyol i la seva traducció al català) o bé termes i locucions que sovint s'utilitzen erròniament en la forma castellana (*subsanan, fallar, legítima*).

La persona docent mostra els apartats del portal Compendium.cat útils per a la terminologia jurídica:

- [Diccionaris](#)
- [Apunts lingüístics](#) (i activar l'opció 'terminologia i fraseologia' del filtre lateral)
- Apartat '[Exploreu dels recursos per àrees temàtiques](#)'

La persona docent avança que després tindran temps per navegar pel portal i descobrir els recursos, però abans cal fer un qüestionari d'autoavaluació.

Activitat individual d'autoavaluació

Primera realització del qüestionari Kahoot (10').

El qüestionari Kahoot que ofereix el portal Compendium.cat està format per 10 preguntes i els alumnes tenen 10 segons per respondre cada pregunta. Cal anar de pressa a contestar!

L'objectiu del qüestionari és que els alumnes s'adonin del seu domini de la terminologia jurídica, sàpiguen identificar els coneixements implícits que tenen, identifiquin les seves mancances i, en cas que s'hagin tractat alguns conceptes durant l'explicació teòrica, puguin posar-los en pràctica.

Els passos que cal seguir per dur a terme el qüestionari són:

1. La persona docent ha d'entrar a l'enllaç de sota, registrar-se (o bé accedir amb l'adreça de la universitat), fer clic sobre el botó 'Start' i proporcionar el codi als alumnes. Enllaç al qüestionari: <https://create.kahoot.it/share/terminologia-juridica-amb-compedium-cat/faaccfdb-09f8-46c7-90bf-1bd9f7a436f6>
2. Els alumnes han d'entrar a www.kahoot.it i introduir el codi i el seu nom.

Presentació del portal Compendium.cat

3. La persona docent veurà a la seva pantalla com els alumnes es van connectant. Un cop estiguin tots connectats, ha de fer clic sobre 'Start'.
4. Automàticament, el qüestionari s'activarà a la pantalla dels alumnes i ja poden començar a contestar la primera pregunta.
5. La persona docent rebrà els resultats de la primera pregunta i pot activar la segona mitjançant el botó 'Next' i així successivament fins a arribar al final del qüestionari.

Un cop acabat el test, la persona docent ja ha pogut percebre quines preguntes han sigut més difícils i, a més, el Kahoot dona dades dels resultats per alumne.

Les preguntes es visualitzen així:

Les respostes i els resultats es visualitzen així:

Relació de preguntes del qüestionari Kahoot i recursos útils per resoldre-les i aprofundir-hi:

Pregunta	Recurs del portal Compendium.cat que permet resoldre la qüestió
1. Com es diu 'parte querellada' en català?	Com es diu 'querellado/a' en català? (apunt lingüístic de l'Optimot)
2. Què és una condició 'sine qua non'?	Locucions i expressions llatines (recull de termes del Parlament de Catalunya)
3. Tria l'expressió sinònima d'«escau interposar un recurs».	'Procedeix' o 'escau'? (apunt lingüístic del Consell de l'Advocacia Catalana) 'Procedir' i 'ser procedent' (apunt lingüístic del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya)
4. És correcte el verb 'subsanan' en català?	'Subsanem' o 'esmenem'? (apunt lingüístic del Consell de l'Advocacia Catalana) Com es diu en català 'subsanció'? (apunt lingüístic del TERMCAT)
5. Què vol dir 'in dubio pro reo'?	Locucions i expressions llatines (recull de termes del Parlament de Catalunya)
6. Quan un jutge estima les pretensions d'una part, vol dir que...	Justiterm (Dpt. de Justícia de la Generalitat de Catalunya) Glossari de lèxic jurídic planer (apunt lingüístic del Consell de l'Advocacia Catalana)
7. En l'ordenament jurídic andorrà, 'aute' fa referència a...	Català jurídic (2024) (manual de la Universitat d'Andorra)
8. Què significa 'alegal'?	'Il·legal' i 'alegal' (apunt lingüístic del Parlament de Catalunya)

Presentació del portal Compendium.cat

9. Com s'escriu 'derecho al usufructo' en català?	Terminologia bàsica de dret de successions: errors comuns i règims verbals (apunt lingüístic del Consell de l'Advocacia Catalana)
10. Com traduïm al català els termes del dret penal 'ensañamiento' i 'alevosía'?	Vocabulari de dret penal i penitenciari (TERMCAT) Justiterm (Dpt. de Justícia de la Generalitat de Catalunya)

Activitat d'exploració	Exploració del portal web www.compendium.cat (20').
------------------------	---

La persona docent recorda els apartats sobre terminologia jurídica que hi ha al portal i deixa temps perquè els alumnes, individualment o per parelles, puguin navegar-hi i descobrir els recursos que els permeten resoldre bé les preguntes en què s'han equivocat.

Mentre els alumnes exploren el web, el paper de la persona docent és, primer, d'observació, i més tard, d'orientació. Per això, pot anar destacant recursos i ampliant la informació de la terminologia que apareix en el qüestionari gràcies a la informació que proporcionen els recursos al portal (vegeu taula de l'apartat anterior, pàgina 16).

Activitat individual d'autoavaluació	Segona realització del qüestionari Kahoot (5').
--------------------------------------	---

Depenent dels resultats obtinguts en el primer qüestionari, és recomanable tornar a fer el qüestionari i, així, poder avaluar el grau d'assoliment dels continguts impartits a la classe.

Recapitulació	Resum dels conceptes apresos i els recursos més útils (5').
---------------	---

Al final de la sessió, la persona docent fa una recapitulació dels conceptes i els termes apresos i destaca els recursos terminològics útils per al discurs jurídic i la redacció de treballs acadèmics.

Altres propostes didàctiques

En cas que la persona docent domini l'eina Kahoot, pot donar-se d'alta a la plataforma, crear un grup i convidar-hi els alumnes. Un cop creat el grup, pot encomanar als alumnes (individualment o per grups) que creïn qüestionaris de cinc preguntes i els comparteixin amb la resta de la classe. Els qüestionaris també es poden respondre de manera individual (mitjançant l'opció 'Play solo') i, per tant, els alumnes poden contestar-los a casa tantes vegades com vulguin.

Aquesta activitat, basada en l'aprenentatge cooperatiu a través del joc, genera un material que es pot anar ampliant amb els continguts que es vagin treballant al llarg de l'assignatura.

2) El portal com a eina útil per a les ciències jurídiques

Compendium.cat és una eina útil per als **estudis** de:

- Dret
- Relacions laborals
- Criminologia
- Ciències polítiques i de l'Administració
- Administració i direcció d'empreses
- Gestió i administració pública
- Relacions internacionals
- I també qualsevol màster especialitzat en ciències jurídiques.

Els recursos que conté el portal permeten treballar les **competències** següents:

- El domini adequat del llenguatge jurídic català des d'un punt de vista ortogràfic, sintàctic i estilístic.
- L'ús precís de la terminologia jurídica pròpia de les diferents branques del dret en català.
- La capacitat de comunicar per escrit idees i raonaments jurídics, utilitzant un registre adequat a un context formal com és el jurídic.
- La cerca, l'obtenció i l'ús de fonts documentals sobre llenguatge jurídic.
- L'elaboració i l'estructuració de documents jurídics com la demanda, el recurs, el contracte, el testament, l'informe i molts d'altres.
- El domini de l'argumentació jurídica.

2.1) Proposta didàctica 3

Introducció al procediment judicial i anàlisi d'una sentència

Destinataris

Alumnes que cursin assignatures introductòries de dret (i també alumnes de traducció jurídica que tradueixin textos judicials).

Objectius

- Familiaritzar-se amb el procediment judicial i l'estructura d'una sentència.
- Treballar la comprensió i la síntesi de textos especialitzats en dret.
- Reflexionar sobre el llenguatge utilitzat en les sentències.
- Conèixer els recursos del portal Compendium.cat relacionats amb el procediment i la redacció judicials.

Metodologia docent

Aquesta proposta combina activitats de discussió en grup, explicacions teòriques i tasques de síntesi i anàlisi d'un discurs jurídic.

Recursos necessaris: la persona docent necessita accés a un ordinador amb connexió a internet i projector.

Durada

1 hora 30 minuts

Tasca prèvia per fer a casa

Els alumnes han de llegir una sentència, copsar-ne l'estructura i detectar-ne les idees clau. La persona docent pot escollir la sentència que vulgui o bé triar-ne una de les següents:

- [Sentència 989/2024, de 3 de juliol de 2024, de l'Audiència Provincial de Girona](#)
- [Sentència 716/2024, de 28 de juny de 2024, del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears](#)
- [Sentència 10205/2018, de 27 de novembre de 2018, del Jutjat Contenciós Administratiu de València](#)
- [Sentència 1/2023, de 25 de juliol de 2024, del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra](#)

Seqüència didàctica

Introducció	Explicació de la dinàmica de la sessió (5'). Presentació breu sobre el procediment judicial i projecció del portal Compendium.cat (20').
Desenvolupament	Activitat de síntesi i anàlisi de la sentència (per parelles) (25').
	Projecció del portal Compendium.cat i aprofundiment en la terminologia conflictiva processal (20').
Reflexió i debat finals	Reflexió i debat finals sobre la modernització del llenguatge jurídic i com afecta les sentències (20').

El portal com a eina útil per a les ciències jurídiques

Explicació de la proposta didàctica

Introducció

Explicació de la dinàmica de la sessió (5').
Presentació breu sobre el procediment judicial i projecció del portal Compendium.cat (20').

La persona docent inicia la classe i n'explica els objectius i la dinàmica.

Per presentar breument el procediment judicial, la persona docent planteja preguntes als alumnes per detectar els coneixements implícits. Exemples de preguntes que es poden plantejar: com definiríeu un procediment judicial? Sempre té lloc a un jutjat? Qui hi intervé? Quins tipus de procediment hi ha? Quines parts té? Quins documents poden iniciar un procediment i quins el poden finalitzar? Quins documents s'elaboren al llarg d'un procediment judicial?

La persona docent ha de completar les respostes dels alumnes amb la informació suficient perquè puguin entendre els conceptes bàsics relacionats amb un procediment judicial i ha de posar una atenció especial en la sentència, atès que és el text que es tractarà a la sessió.

Un cop feta la breu presentació, la persona docent projecta el portal Compendium.cat a la classe i navega per l'apartat '[Formularis processals](#)' tot ensenyant exemples de documents que formen part del procediment judicial. Un dels apartats que poden anar bé per mostrar diferents moments processals és l'apartat '[Formularis de dret contenciós administratiu](#)' (a través dels filtres laterals, es poden classificar els formularis segons diferents moments processals).

Desenvolupament

Activitat de síntesi i anàlisi de la sentència (per parelles) (25').

Els alumnes s'han d'agrupar per parelles i disposen de 10 minuts per posar en comú la tasca prèvia que havien de fer a casa. Per tant, han de compartir i consensuar les idees clau de la sentència, el marc legal que aplica i les parts que s'hi esmenten. Tot seguit, la persona docent demana als alumnes que comparteixin en veu alta les conclusions a què han arribat. Durant 15 minuts analitzen entre tots el text de la sentència i també en valoren el llenguatge (és fàcil o difícil d'entendre? Com són les frases? Quins termes són especialment conflictius?).

Desenvolupament

Projecció del portal Compendium.cat i aprofundiment en la terminologia conflictiva processal (20').

Un cop tractada la sentència, la persona docent torna a projectar el portal Compendium.cat i, en aquesta ocasió, ensenya recursos de contingut lingüístic. Els apartats que li seran més útils són:

Apartat '[Manuais de redacció i estil](#)' (i activeu l'opció 'sector judicial' del filtre lateral).

Apartat '[Redactar escrits processals](#)'.

El portal com a eina útil per a les ciències jurídiques

En aquest punt, convé aprofundir algun recurs (per exemple, la col·lecció d'apunts lingüístics 'Saps què' del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, que tracten sobretot qüestions lingüístiques habituals de l'àmbit judicial) i comentar la terminologia jurídica processal més controvertida. En són una mostra els termes següents: *auto/aute/interlocutòria*, *arxiu/arxivament*, *fallo/decisió*, *senyalar/assenyalar*, *escaure/escaure's* i *altressí*, entre d'altres.

Reflexió i debat finals

Reflexió i debat finals sobre la modernització del llenguatge jurídic i com afecta les sentències (20').

La persona docent recupera les valoracions que s'han fet anteriorment sobre el llenguatge de la sentència i compara la sentència amb el llenguatge d'una sentència publicada als anys vuitanta o noranta (a tall d'exemple, la [Sentència 67/1990 del Tribunal Constitucional](#), en què s'observen frases molt llargues i mal redactades). A partir d'aquí, la persona docent inicia el debat demanant als alumnes què pensen sobre la dificultat d'entendre els textos jurídics. Preguntes que es poden plantejar: un ciutadà té dret a comprendre les lleis que regulen la societat? Un ciutadà té dret a comprendre una sentència que el condemna o l'absol? I un contracte que signa?

Són idees clau que han de sortir durant el debat les següents:

- El dret de comprendre de la ciutadania (implícit en múltiples normes i sobretot en l'article 6 del Codi civil).
- El procés de modernització del llenguatge jurídic en general i com ha afectat la llengua catalana arran del restabliment de la democràcia.
- Les diferències entre el llenguatge jurídic castellà i el català.
- La importància d'una redacció jurídica moderna, clara i rigorosa.
- El difícil equilibri entre claredat i rigor tècnic en la redacció jurídica.

Per completar els continguts sobre el llenguatge jurídic català, la persona docent encomana la lectura [El llenguatge administratiu i jurídic: la necessitat d'un nou pas endavant](#) (2002), de Carles Duarte, que tracta sobre la necessitat de modernitzar el llenguatge que hi va haver els anys vuitanta i com es va aconseguir.

Altres propostes didàctiques

- Es pot fer aquesta mateixa activitat, però aplicada a l'anàlisi d'una **demanda** i adreçada a **alumnes que cursen el màster de l'advocacia**. En aquest cas, la persona docent pot proposar la lectura d'una demanda com a tasca prèvia. Durant la classe, pot introduir igualment el procediment judicial (comentant aspectes més avançats) i servir-se dels mateixos apartats del portal Compendium.cat per ensenyar recursos lingüístics útils. Pot cloure l'activitat proposant la redacció d'una demanda basada en un supòsit pràctic.
- Es pot fer aquesta mateixa activitat, però aplicada als **textos normatius** i adreçada a **alumnes de cursos més avançats de dret**. En aquest cas, la persona docent pot proposar la lectura d'un projecte de llei com a tasca prèvia. Durant la classe, pot introduir el procés d'elaboració de normes i recórrer als recursos següents per treballar el llenguatge normatiu:
 - Apartat '[redactar normes](#)' i apartat '[Manuale de redacció i estil](#)' (i activeu l'opció 'Sector legislatiu' del filtre lateral).
 - [Manual d'elaboració de normes de la Generalitat de Catalunya](#) (2024).
 - Lectura recomanada: [Quan les paraules són llei](#) (2005), de Margarida Sanjaume (Parlament de Catalunya).

3) El portal com a eina útil per a les ciències del llenguatge

Compendium.cat és una eina útil per als **estudis** de:

- Llengua catalana
- Llenguatge jurídic
- Traducció jurídica
- Interpretació especialitzada en dret
- Correcció i assessorament lingüístic
- Lexicografia i terminologia
- Assinatures de redacció periodística especialitzada en dret

Els recursos del portal permeten treballar les **competències** següents:

- La cerca, l'obtenció i l'ús de fonts documentals sobre llenguatge jurídic.
- La capacitat de comunicar per escrit idees i raonaments jurídics, utilitzant un registre adequat a un context formal com és el jurídic.
- El domini adequat del llenguatge jurídic català des d'un punt de vista ortogràfic, sintàctic i estilístic.
- La documentació, la cerca i la comprensió de conceptes especialitzats en dret.
- L'ús precís de la terminologia jurídica pròpia de les diferents branques del dret en català.
- El domini del raonament crític sobre la genuïnitat, l'adequació i la correcció de les formes lingüístiques en català.
- El domini de la interferència lingüística del castellà vers el català en el discurs jurídic.
- La presa de decisions davant un problema lingüístic.
- L'habilitat per a la cerca de textos jurídics i la identificació dels gèneres textuais.

3.1) Proposta didàctica 4

Com escollim el recurs lingüístic més adequat?

Destinatari

Alumnes que cursin assignatures de traducció jurídica o econòmica, llengua catalana, assessorament lingüístic, lexicografia i documentació.

Objectius

- Treballar la cerca documental en eines digitals i la interpretació de la informació.
- Treballar la capacitat crítica a l'hora d'identificar el recurs més adequat per a una tasca lingüística (com pot ser una correcció o traducció).

Metodologia docent

Aquesta proposta didàctica combina explicacions teòriques amb estones de discussió en parelles i en grup. La proposta va precedida d'una tasca prèvia per fer a casa.

Recursos necessaris: la persona docent necessita accés a un ordinador amb connexió a internet i projector.

Durada de l'activitat

60 minuts

Tasca prèvia per fer a casa

Els alumnes han d'explorar el portal www.compendium.cat. Per això, han de llegir l'apartat 'El portal' i dedicar una estona a descobrir els recursos lingüístics que reuneix el portal i que poden trobar a l'apartat 'Recursos lingüístics (llenguatge jurídic)'. Durant l'exploració dels recursos, els alumnes han d'utilitzar els filtres laterals per afinar les seves cerques i observar els resultats.

Seqüència didàctica

Introducció	Explicació de la dinàmica de la sessió (5') i presentació sobre els tipus de recursos de què disposem per corregir i traduir (15').
Desenvolupament	Activitat sobre els criteris de selecció dels recursos més adequats per corregir o traduir (per parelles) (10').
	Resolució de l'activitat anterior i discussió en grup sobre l'adequació dels recursos lingüístics (20').
Recapitulació	Resum dels continguts tractats (10').

Explicació de la proposta didàctica

Introducció	Explicació de la dinàmica de la sessió (5') i presentació sobre els tipus de recursos de què disposem per corregir i traduir (15').
-------------	---

El portal com a eina útil per a les ciències del llenguatge

La persona docent inicia la classe i n'explica els objectius i la dinàmica.

Per presentar els recursos de què disposem, la persona docent projecta el portal Compendium.cat a la classe, en concret, l'apartat '[Recursos](#)', on es visualitzen els cinc tipus de recursos que hi ha i que poden ser útils als professionals de la llengua:

1. Formularis jurídics (són útils com a textos paral·lels on observar usos lingüístics reals).
2. Recursos lingüístics (són útils per resoldre dubtes relatius a la terminologia jurídica, la gramàtica, la redacció i les convencions dels textos jurídics).
3. Manuals de dret (són útils per resoldre problemes de comprensió de textos jurídics).
4. Legislació (són útils per resoldre problemes de comprensió de textos jurídics i també observar usos lingüístics reals).
5. Treballs, articles i altres (són útils per aprofundir qüestions relacionades amb la història del llenguatge jurídic català o determinades qüestions lingüístiques).

La persona docent centra la sessió a parlar dels recursos lingüístics; per tant, ha d'entrar dins l'apartat '[Recursos lingüístics \(llenguatge jurídic\)](#)' i explicar els sis tipus de recursos que reuneix el portal: apunts lingüístics, diccionaris, manuals de redacció i estil, materials didàctics, manuals de traducció jurídica i models de documents. Atès que els alumnes han hagut de navegar pel portal i explorar aquests recursos, els llança preguntes en relació amb aquests recursos: què són els apunts lingüístics? Quina diferència hi ha entre els models de documents i els formularis jurídics?

Tot seguit, posa el focus en els manuals de redacció i estil i destaca que es tracta de recursos mixtos que combinen diversos tipus d'informació lingüística (ortogràfica, terminològica, gramatical, estilística i discursiva) i que poden incloure, fins i tot, altres recursos com ara models de documents i reculls de termes. També destaca la gran profusió d'aquest tipus de recursos, la qual cosa dificulta la tasca d'escollir quin és el més adequat per a les tasques lingüístiques.

Desenvolupament

Activitat sobre els criteris de selecció dels recursos més adequats per corregir o traduir (per parelles) (10').

Aquesta activitat té com a objectiu treballar els criteris que cal tenir en compte per escollir un recurs o un altre a l'hora de fer una correcció o una traducció. Per això, la persona docent ha de plantejar una sèrie de casos pràctics que han de resoldre els alumnes per parelles tot consultant el portal Compendium.cat. Són una mostra de casos pràctics els següents:

Cas pràctic 1

Treballeu de lingüistes a un jutjat o tribunal de (per escollir: Andorra la Vella, Palma, Alacant o Barcelona) i us toca corregir una sentència que conté, entre altres, l'expressió *text refós*. El manual *Majúscules i minúscules* del Govern de la Generalitat de Catalunya estableix que no es tracta de cap categoria normativa i que s'ha d'escriure en minúscula; el manual del Govern de les Illes Balears estableix que va en majúscula per una qüestió de simplificació; el manual *Català jurídic* de la Universitat d'Andorra no estableix cap criteri específic, però a través dels exemples es pot observar l'ús de la minúscula, i el *Manual de documentació administrativa* de l'Acadèmia Valenciana tampoc estableix cap criteri, però a través dels exemples es pot observar l'ús de la majúscula. A quin recurs feu cas?

El portal com a eina útil per a les ciències del llenguatge

Cas pràctic 2

Treballeu de lingüistes a l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC), on heu de corregir els textos que publica la institució (com ara informes o notícies), però l'IDHC no té cap manual d'estil. En quins criteris us baseu per traduir o corregir els seus textos institucionals?

Cas pràctic 3

Treballeu de lingüistes al Consell Superior de Justícia d'Andorra i, entre les tasques que heu de fer, hi ha la correcció de les sentències que es publiquen a la seva base de dades. De quins recursos disposeu per resoldre dubtes lingüístics?

Durant l'activitat en parelles, el paper de la persona docent és d'observació i orientació. Per això, llança preguntes (sense donar-ne la resposta) per ajudar els alumnes a treballar la capacitat crítica. Són una mostra de les preguntes les següents: qui té més autoritat, el manual *Majúscules i minúscules* del Govern de la Generalitat de Catalunya o bé el *Llibre d'estil del Govern de les Illes Balears*? Qui té més autoritat, el manual *Català jurídic* de la Universitat d'Andorra o el *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*? Què passa si dos manuals es contradueixen a l'hora de fixar una qüestió?

Desenvolupament

Resolució de l'activitat anterior i discussió en grup sobre l'adequació dels recursos lingüístics (20').

La persona docent demana als grups que exposin en veu alta com han resolt els casos pràctics. Els criteris que cal tenir en compte a l'hora d'escollir un recurs o l'altre són:

- L'autoritat lingüística del manual. La persona docent pot recordar que les institucions que tenen autoritat lingüística són l'IEC, amb relació a la llengua general, i el TERMCAT, respecte a la terminologia jurídica. Cal esmentar també el Departament de Política Lingüística del Govern d'Andorra, que té autoritat al Principat d'Andorra; el Departament de Filologia i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears, que exerceix competències consultives pel que fa a la llengua catalana en l'àmbit autonòmic de les Illes Balears, i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que té competències sobre el País Valencià. En tots tres casos, en general col·laboren amb l'IEC i el TERMCAT en la presa de decisions.
- L'àmbit al qual pertany el text objecte de correcció o traducció i el tipus de text són dos dels criteris que cal tenir en compte. Per exemple: si estem corregint textos que publicarà el Govern de les Illes Balears, el manual que cal escollir és el seu llibre d'estil. També cal tenir en compte la funció que ha de tenir el text.
- En cas que dos recursos es contradiguin, sempre preval el que té més autoritat lingüística i, si aquest recurs no regula la qüestió, preval el que s'ha elaborat específicament per a l'àmbit i el territori.

A mesura que els alumnes van resolent els casos pràctics, la persona docent pot ensenyar els recursos que es considerin més adequats mitjançant el portal Compendium.cat.

Finalment, la persona docent pot representar la jerarquia entre els recursos lingüístics de què disposen els professionals de la llengua mitjançant una piràmide, forma utilitzada habitualment en dret per representar la jerarquia normativa.

Recapitulació

Resum dels continguts tractats (10').

Durant els últims minuts de la classe, la persona docent fa una recapitulació dels conceptes i els criteris tractats i recorda els recursos de què disposem per a la correcció i la traducció de textos jurídics.

4) El portal com a eina útil per a la recerca en ciències del llenguatge

El portal Compendium.cat pot servir de font documental i d'eina metodològica a l'hora de fer els treballs de final de grau (TFG), els treballs finals de màster (TFM) o altres estudis de recerca.

Tesis,
treballs de recerca i
articles especialitzats

Ofereix un repositori de treballs, tesis, articles científics i articles divulgatius que s'han publicat sobre el llenguatge jurídic català. Aquests recursos tracten aspectes com la terminologia jurídica, el procés de restabliment del llenguatge jurídic català, la tècnica normativa, la traducció jurídica, la lingüística històrica i el llenguatge planer o comunicació clara, entre d'altres, i són contribucions publicades per la *Revista de Llengua i Dret*, el TERMCAT, *Terminàlia* i altres mitjans especialitzats. Actualment, el portal conté 74 treballs i articles i hi ha la previsió que es vagi ampliant amb les noves contribucions que es vagin publicant.

La taula següent conté propostes d'objecte d'estudi per a TFG o TFM en què el portal pot servir tant de font documental com d'eina metodològica:

Objecte d'estudi	El portal és útil perquè...
Estat de codificació de determinades normes i criteris lingüístics que afecten el llenguatge jurídic català.	<ul style="list-style-type: none"> - Reuneix la codificació que han fet diferents institucions sobre el llenguatge jurídic català. - El portal facilita la consulta i la comparació de recursos que tracten aspectes similars.
La qualitat lingüística de textos legislatius. Textos que poden ser objecte d'estudi: <ul style="list-style-type: none"> · Traduccions (oficials o no) de tractats internacionals. · La Compilació del dret civil de les Illes Balears. · El Codi civil de Catalunya. · Traduccions al català de la legislació estatal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reuneix en un mateix web les fonts legislatives de legislació oficial i no oficial en català. - Recull manuals de referència que difonen els criteris lingüístics de la redacció jurídica i, en especial, la normativa.
La traducció d'un text jurídic i l'anàlisi dels problemes de traducció. Textos que poden ser objecte de traducció: demandes, recursos, convenis, contractes, poders o altres textos de l'àmbit privat.	<ul style="list-style-type: none"> - Ofereix un repositori de formularis jurídics de l'àmbit privat i pertanyents a diferents branques del dret, que poden servir com a textos paral·lels per al text objecte d'estudi. (Els formularis han estat elaborats per experts en la matèria i són representatius d'usos reals de terminologia i fraseologia.)
Comparació o anàlisi de diccionaris especialitzats en dret, manuals d'estil o altres recursos lingüístics.	<ul style="list-style-type: none"> - Segmenta el panorama de recursos lexicogràfics especialitzats en dret i els manuals d'estil des de diferents perspectives.

